

Odôvodnenie

zásad zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

1. Priorita: Vytváranie európskeho vzdelávacieho priestoru

Zásada:

- a) Zákon deklaruje postavenie slovenských vysokých škôl ako súčasť európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania a spoločného európskeho výskumného priestoru.

Odôvodnenie:

Spoločné deklarácie ministrov školstva v rámci bolonského procesu po roku 1999 zaviedli pojmy európsky priestor vysokoškolského vzdelávania a spoločný európsky výskumný priestor ako podporu pre rozvoj medzinárodnej spolupráce v oblasti vysokoškolského vzdelávania a vedy. Tieto medzinárodné procesy je potrebné deklarovať aj v zákone o vysokých školách, ktorý v sebe už obsahuje základné prvky bolonského procesu, medzi ktoré patrí napríklad členenie vysokoškolského vzdelávania na tri stupne, uplatnenie európskeho systému prenosu kreditov (ECTS), vydávanie dodatku k diplomu a ďalšie odporúčania bolonského procesu. Navrhovaná zásada bude zapracovaná do § 1 zákona.

Zásada:

- b) Poslaním vysokých škôl je prispievať k rozvoju vedomostnej spoločnosti.

Odôvodnenie:

Jednou z najvýznamnejších priorít programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky je v 5. kapitole definovaná vedomostná spoločnosť a jej rozvoj v podmienkach Slovenskej republiky. Podľa tohto programového dokumentu pri jej rozvoji „zohrajú vysoké školy podstatnú úlohu a v najväčšej miere sa budú podieľať na napĺňaní základných cieľov lisabonskej stratégie na Slovensku“. Vysoké školy sú jedinečným zdrojom vysokokvalifikovaných odborníkov pre tvorivú činnosť prinášajúcu inovácie. Tieto skutočnosti je potrebné deklarovať v zákone o vysokých školách. Navrhovaná zásada bude zapracovaná do § 1 zákona.

Zásada:

- c) Vysoké školy môžu na základe poskytovania spoločných študijných programov uskutočňovaných s inými vysokými školami udeľovať akademické tituly a spoločné diplomy v rozsahu priznaných práv.

Odôvodnenie:

V bolonskom procese sa v rámci internacionalizácie vysokoškolského vzdelávania neustále rozširujú iniciatívne aktivity vysokých škôl pri spoločnom zabezpečovaní poskytovania študijných programov. Takéto aktivity zaznamenávame aj v Slovenskej republike, kde Ekonomická univerzita v Bratislave organizuje, zabezpečuje a poskytuje vysokoškolský študijný program v spolupráci s Univerzitou v Halle v Nemecku, pričom študenti oboch univerzít absolvujú podstatnú časť svojho štúdia na druhej vysokej škole ako je ich domovská. Navrhovaná úprava umožní jednoznačné určenie pravidiel

uskutočňovania takýchto spoločných vzdelávacích aktivít a súčasne zamedzí vydávaniu dvoch (alebo viacerých) diplomov za jeden vzdelávací výkon študenta. Navrhovaná zásada bude upravená v § 68 a v niektorých ďalších nadväzujúcich ustanoveniach zákona.

Zásada:

- d) Pobočky zahraničných vysokých škôl môžu poskytovať na území SR vlastné študijné programy a udeľovať akademické tituly podľa predpisov štátu pôvodu. Na svoje pôsobenie a zámery musia získať súhlas Ministerstva školstva SR, ktoré pred jeho vydaním preskúma, či poskytované štúdium bude primerane personálne a materiálne zabezpečené.

Odôvodnenie:

V súčasnosti je upravená možnosť pôsobenia zahraničných vysokých škôl na území SR takým spôsobom, že príslušné pobočky zahraničných vysokých škôl musia v SR pôsobiť podľa platného zákona o vysokých školách a musia podľa neho spĺňať všetky podmienky slovenského právneho poriadku a podľa neho musia dokonca upraviť aj obsah a názvy poskytovaných študijných programov a vydávať svoje diplomy, nie diplomy zahraničnej vysokej školy, ktorej je pobočkou. V skutočnosti teda pobočka nie je pobočkou zahraničnej vysokej školy, ale „slovenskou“ vysokou školou, ktorá sa deklaruje ako pobočka a vôbec nevyužíva oprávnenia „materskej“ univerzity. V súčasnosti platí v zákone ustanovenie, že zahraničné vysoké školy z Európskej únie zriadené v štáte pôvodu podľa jej zákonov poskytujúce v Slovenskej republike vysokoškolské vzdelávanie v študijných programoch akreditovaných podľa zákonov štátu pôvodu, nemôžu byť v Slovenskej republike pokutované. Zákon však neupravuje iný spôsob ich pôsobenia a ich pôsobenie je v súčasnosti trpené. Nejasne v zákone sa predpokladá, že takéto zahraničné vysoké školy musia v Slovenskej republike žiadať o štátny súhlas podľa § 47, a teda reálne sa musia „transformovať“ na slovenské pomery, ako je uvedené vyššie. Zahraničným vysokým školám, predovšetkým z Európskej únie, je treba umožniť, aby ich pobočky pri splnení príslušných podmienok mohli poskytovať vysokoškolské vzdelávanie svojim obsahom, postupmi, organizáciou rovnaké ako majú „materské,“ zahraničné vysoké školy, ktoré budú vydávať aj diplomy. Musia však dokázať a Akreditačná komisia musí overiť, že na území Slovenskej republiky spĺňajú príslušné personálne, priestorové, materiálne, obsahové, informačné a ostatné podmienky na poskytovanie vysokoškolského vzdelávania rovnako ako na území štátu pôvodu, a takéto pôsobenie a splnenie podmienok im musí potvrdiť kompetentný orgán štátu pôvodu. Príslušnými dokumentmi sa musia preukázať Ministerstvu školstva SR. Zodpovednosť za kvalitu vzdelávania bude mať príslušná zahraničná „materská“ vysoká škola. Táto zásada bude upravená v § 47 a v ďalších súvisiacich paragrafoch. V prechodných ustanoveniach sa zároveň ustanoví lehota, do ktorej sa musia v SR už pôsobiace zahraničné vysoké školy bez štátneho súhlasu transformovať podľa navrhovaných ustanovení zákona.

2. Priorita: Diferenciácia vysokých škôl

Zásada:

Vysoké školy sa členia na univerzitné vysoké školy a ostatné vysoké školy. Vysoké školy budú môcť byť univerzitnou vysokou školou len po splnení ustanovených kritérií vydaných ministerstvom.

Odôvodnenie:

Univerzitné vysoké školy poskytujú vzdelávanie v študijných programoch vo všetkých troch stupňoch s významným podielom študijných programov druhého a tretieho stupňa, pričom vysokoškolské vzdelávanie sa uskutočňuje v nadväznosti na činnosti v oblasti vedy, techniky a umenia na úrovni najnovších poznatkov vedy a techniky. Novelou sa navrhuje zrušenie inštitútu výskumnej univerzity, nakoľko dosahovanie vynikajúcich výsledkov v oblasti vedy a techniky je podstatou poslania univerzitnej vysokej školy a slúži ako teoretický základ pre obsah vzdelávania v poskytovaných študijných programoch. Navrhovaná zásada bude zapracovaná v § 2 zákona.

3. Priorita: Prepojenie vysokoškolského vzdelávania so spoločenskou praxou**Zásada:**

- a) Zmeny v opisoch študijných odborov budú predmetom vonkajšieho pripomienkového konania.

Odôvodnenie:

Predkladanie opisov študijných odborov zo sústavy odborov vysokoškolského vzdelávania na pripomienkovanie v rámci medzirezortného pripomienkového konania možnosť vyjadriť sa orgánom štátnej správy a subjektom v ich správe, reprezentantom podnikateľského sektora a odbornej verejnosti k teoretickým základom študijných odborov, k profilu absolventa a požadovanému obsahu vzdelávania v jednotlivých študijných odboroch. Tento postup umožní väčšie prispôbenie obsahu vzdelávania požiadavkám spoločenskej praxe a zvýši uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce. Navrhovaná zásada bude zapracovaná v § 50 zákona.

Zásada:

- b) Finančné prostriedky poskytnuté podnikateľským sektorom na podnikové štipendiá pre študentov vysokých škôl sú odpočítateľnou položkou zo základu na výpočet dane z príjmov.

Odôvodnenie:

Na rozdiel od priemyselne vyspelých štátov je systém tzv. podnikových štipendií veľmi málo v Slovenskej republike rozvinutý. Podnikateľský sektor nie je ekonomicky stimulovaný na poskytovanie podnikových štipendií, ktorých cieľom by malo byť zaviazanie si najlepších študentov vysokých škôl na budúce pracovné pôsobenie u zamestnávateľov. Uplatnenie zásady navrhuje nepriamu novelu zákona o dani z príjmov prostredníctvom zákona o vysokých školách.

4. Priorita: Zvýšenie kvality vysokoškolského vzdelávania**Zásada:**

- a) Zavedie sa centrálny register zamestnancov verejných, štátnych a súkromných vysokých škôl ako aj pobočiek zahraničných vysokých škôl, ktorý bude obsahovať aj informácie o garantoch študijných programov. Aj súkromné vysoké školy a pobočky zahraničných vysokých škôl budú poskytovať informácie do centrálného registra študentov.

Odôvodnenie:

Vysokoškolskí zamestnanci sú najdôležitejším prvkom pri zabezpečovaní, organizovaní a poskytovaní kvalitného vysokoškolského vzdelávania. Tento systém umožní kvalitnejšie

informácie o stave ľudských zdrojov v oblasti vysokých škôl, a to nielen na evidenčné účely, ale aj na možnosť formulovania rozvojových stratégií v oblasti ľudských zdrojov v Slovenskej republike. Zahrnutie garantov študijných programov sprehľadní pôsobenie vysokoškolských profesorov a docentov na vysokých školách a zároveň dá informáciu verejnosti o personálnom zabezpečení študijných programov uskutočňovaných na vysokých školách. Cieľom bude, aby sa v centrálnom systéme zohľadnili zmeny v najkratšom možnom termíne. Súkromné vysoké školy môžu pôsobiť na základe štátneho súhlasu, čím sa stávajú súčasťou sústavy vysokého školstva v Slovenskej republike. Na štatistické a rozpočtové účely, ako aj na evidenciu študentov je potrebné požadované údaje z registrov študentov súkromných vysokých škôl, podobne ako tomu je u verejných vysokých škôl a štátnych vysokých škôl, zahrnúť do centrálného registra študentov. Navrhovaná zásada bude zapracovaná v § 73 zákona.

Zásada:

- b) Sociálne štipendiá poskytujú vysoké školy vo výške určenej podľa vyhlášky ministerstva. O výške motivačného štipendia a kritériách na ich poskytnutie rozhodne vysoká škola. Motivačné štipendium sa bude poskytovať podľa individuálneho posúdenia.

Odôvodnenie:

Navrhovanou zásadou sa čiastočne decentralizuje systém sociálnej podpory študentov tak, aby vysoké školy samotné rozhodovali o forme finančnej motivácie študentov. Súčasný plošný systém prospechových štipendií sa zruší.

Zásada:

- c) Štandardná dĺžka štúdia študijných programov poskytovaných externou formou je minimálne o jeden rok dlhšia ako dennou formou. Študijné programy prvého a druhého stupňa poskytované dennou formou štúdia musia mať najmenej 18 hodín priameho kontaktu učiteľa a študenta týždenne.

Odôvodnenie:

V prevažnej väčšine prípadov majú vysokými školami uskutočňované študijné programy rovnakú štandardnú dĺžku v dennej forme a aj externej forme štúdia. Verejnosť mnohokrát oprávnenne vyslovuje pochybnosti, či kvalita toho istého študijného programu je v externej forme štúdia poskytovaná v rovnakej kvalite ako v dennej forme štúdia. Je tomu aj preto, lebo sú významné rozdiely v dĺžke priamej výučby študentov a priameho kontaktu učiteľa so svojim študentom. Pochybnosti o kvalite poskytovaného vysokoškolského vzdelávania a rovnakej hodnote diplomu po absolvovaní dennej formy alebo externej formy štúdia vyvoláva aj organizovanie externej formy výučby formou rozličných sústrezení iba niekoľkokrát počas semestra, v mnohých prípadoch mimo sídla vysokej školy alebo fakulty. Navrhované opatrenie umožní také časové rozvrhnutie študijných povinností študentov v externej forme štúdia, aby popri svojich pracovných povinnostiach v zamestnaní si mohli v požadovanom rozsahu a kvalite osvojiť požadované teoretické vedomosti a praktické zručnosti v príslušnom odbore. Navrhovaná zásada bude zapracovaná v 5. časti zákona.

Zásada:

- d) Akreditačná komisia bude v rámci komplexnej akreditácie posudzovať všetky vysoké školy pôsobiace na území SR.

Odôvodnenie:

Komplexné akreditácie sú procesom poskytujúcim ucelený pohľad na vysokú školu. Podľa súčasnej právnej úprave prechádzajú procesom komplexnej akreditácie verejné, štátne a súkromné vysoké školy. Vzhľadom na navrhovanú zmenu pravidiel pôsobenia pobočiek zahraničných vysokých škôl sa komplexná akreditácia rozšíri aj na takéto vysoké školy pôsobiace na území Slovenskej republiky. Zároveň sa upraví pravidlá komplexnej akreditácie tak, aby bol určený termín, do ktorého vysoká škola prejde komplexnou akreditáciou od jej vzniku.

Zásada:

- e) Vysokoškolský učiteľ môže mať iba jeden pracovný pomer na ustanovený týždenný pracovný čas na vysokej škole v Slovenskej republike. Na inej vysokej škole môže pracovať len na kratší pracovný čas.

Odôvodnenie:

Ustanovenie zabezpečuje, že vysokoškolský učiteľ bude plnohodnotne vykonávať pedagogickú, vedeckú a ostatnú činnosť len na jednej vysokej škole v Slovenskej republike, čím zabezpečuje rozvoj akademickej komunity, ktorej je členom. Možnosť jeho ďalších čiastočných úväzkov týmto nie je obmedzená.

Priorita: Podpora viac zdrojového financovania vysokých škôl**Zásada:**

- a) Vysoké školy môžu požadovať školné od študentov študujúcich externou formou štúdia, počet prijímaných študentov na študijné programy v externej forme štúdia nesmie v prípade verejných a súkromných vysokých škôl prekročiť 50 % z počtu študentov prijímaných na študijné programy v dennej forme štúdia v danom akademickom roku. Maximálna výška školného, ktoré môžu vysoké školy v príslušnom akademickom roku požadovať sa určí opatrením ministerstva.

Odôvodnenie:

Po roku 1990 bola opakovane vyvíjaná snaha upraviť poskytovanie externej formy vysokoškolského vzdelávania za školné. Dlhodobé neriešenie tohto problému viedlo k právnemu stavu, v ktorom niekoľkými spôsobmi dochádza k porušovaniu zákona o vysokých školách. Od študentov externej formy štúdia sa mnohokrát vyžadujú finančné prostriedky vo forme daru, medzi vysokou školou ako výhradným poskytovateľom vysokoškolského vzdelávania podľa zákona a študentom je v iných prípadoch prostredník – právnická osoba, ktorá v mene vysokej školy zabezpečuje organizačné, priestorové a materiálne-technické podmienky štúdia. Známe sú aj ďalšie spôsoby porušovania zákona vo viac či menej skrytej forme. Výsledkom tohto stavu je skutočnosť, že z finančných prostriedkov, ktoré by za externé štúdium mohla získať vysoká škola, ostáva v súčasnosti ich časť uvedeným prostredníkom. Zasadou navrhovaná úprava by prispela k odstráneniu porušovania zákona v tejto oblasti, prispela by k prehľadnosti poskytovania externej formy vysokoškolského štúdia, k zvýšeniu kvality jeho poskytovania a k zvýšeniu sumy finančných prostriedkov z jeho uskutočňovania. V ostatných rokoch sa zvýšil počet prijímaných na vysokoškolské štúdium tak, že dopyt po vysokoškolskom vzdelávaní je prakticky v plnom uspokojení, pokiaľ si uchádzači nevyberajú štúdium v atraktívnych študijných programoch. Z uvedeného vyplýva, že každý uchádzač môže v súčasnosti študovať v dennej forme štúdia a externá forma štúdia je vyhradená najmä pre tých, ktorí dobrovoľne skončili prvú vzdelávaciu cestu a vo väčšine prípadov nechcú

(prípadne zo sociálnych dôvodov nemôžu) prísť o príjmy z pracovného pomeru. Aby vysoké školy neúmerne nezvyšovali počty študentov v externej forme štúdia, za ktorú môžu požadovať školné, počet prijímaných študentov na externú formu sa obmedzuje. Navrhovaná zásada bude zapracovaná v § 92 zákona.

Zásada:

b) Vysoké školy si môžu vziať bankový úver po súhlase správnej rady.

Odôvodnenie:

Verejné vysoké školy sú autonómne vysokoškolské ustanovizne, ktoré hospodária s vlastným majetkom. Financovanie verejných vysokých škôl formou dotácie zabezpečuje všetky rozvojové zámery vysokých škôl, a preto by bolo vhodné, aby vysoké školy mali možnosť vziať bankový úver, ktorý by uskutočňovaní niektorých rozvojových projektov bol efektívnym zdrojom financovania. Predmetné ustanovenie už bolo súčasťou zákona o vysokých školách. Navrhovaná zásada bude zapracovaná v § 16 a § 41.

Zásada:

c) Finančné prostriedky vložené podnikateľským sektorom do spoločných výskumných projektov s vysokými školami (základný a aplikovaný výskum, experimentálny vývoj, centrá excelentnosti, technologické inkubátory) a do ďalšieho vzdelávania zamestnancov boli odpočítateľnou položkou, najviac 2 % zo základu pre výpočet dane z príjmov. Zákon zdefínuje centrá excelentnosti ako možnú súčasť vysokej školy.

Odôvodnenie:

Jednou zo základných podmienok vzniku a ďalšieho budovania vedomostnej spoločnosti v Slovenskej republike je podpora vedy a vytvorenie ekonomických pravidiel podporujúcich sústredenie ľudských, finančných a materiálnych zdrojov vysokých škôl, ďalších vedeckých pracovísk a subjektov podnikateľského sektora na vytváranie spoločných pracovísk a riešenie výskumných projektov s výsledkami umožňujúcimi ich uplatnenie v ekonomike v podobe produkcie s vysokým stupňom inovácií uplatniteľnej na medzinárodných trhoch. Podnikateľský sektor je navrhovanou zásadou ekonomicky stimulovaný na poskytovanie finančných prostriedkov na túto činnosť. Uplatnenie zásady vyžaduje novelu zákona o dani z príjmov prostredníctvom zákona o vysokých školách.

6. Priorita: Úprava kompetencií

Zásada:

a) Upraví sa konanie ministerstva pri zabezpečovaní jeho kompetencií (vrátane priznávania práv na základe stanoviska Akreditačnej komisie), na ktoré sa nevzťahuje správny poriadok, lehoty, práva účastníkov konania, vrátane inštitútu odvolania sa a pod. Kritériá na posúdenie spôsobilosti vysokej školy uskutočňovať študijné programy, uskutočňovať habilitačné a inauguračné konanie, začlenenie vysokej školy medzi univerzitné vysoké školy navrhne a po prerokovaní s Akreditačnou komisiou schváli Ministerstvo školstva SR.

Odôvodnenie:

V súčasnosti podľa platného zákona nie je možnosť odvolať sa proti vyjadreniam Akreditačnej komisie, rozhodnutiam ministra o nepriznaní práva uskutočňovať študijné programy vysokými školami, alebo rozhodnutiam vo veci štátneho súhlasu, ak sa

príslušná vysoká škola alebo žiadateľ domnievajú, že boli porušené v konaní ich práva, čo nie je v súlade so základnými právnymi zásadami. Vysoké školy alebo žiadatelia o udelenie štátneho súhlasu majú síce možnosť vyjadriť sa k hodnoteniam pracovných skupín Akreditačnej komisie ešte pred jej vyjadrením, avšak stáva sa aj to, že vyjadrenie Akreditačnej komisie je odlišné od vyjadrenia príslušnej pracovnej skupiny a odvolanie k tomuto nie je možné. Zásadu je potrebné uplatniť úpravami príslušných ustanovení zákona, ktoré umožnia odvolanie sa v prípadoch akreditačného konania, ak sa vysoká škola, žiadateľ domnievajú, že sú porušené ich práva, že sa nepostupovalo podľa stanovených predpisov. Akreditačná komisia sa ako poradný orgán vyjadruje k jednotlivým záležitostiam a toto sa zohľadní aj pri návrhu jednotlivých kritérií.

Zásada:

- b) Vláda SR bude udeľovať štátny súhlas na pôsobenie právnickej osoby ako verejná vysoká škola alebo súkromná vysoká škola na návrh Ministerstva školstva SR alebo štátna vysoká škola na návrh príslušného ministerstva.

Odôvodnenie:

Súčasná právna úprava ustanovuje nerovnaký postup pri zakladaní verejných, štátnych a súkromných vysokých škôl. Uplatnením navrhovanej zásady dochádza k zrovnoprávneniu postupu a k prechodu zriaďovateľskej zodpovednosti na príslušné ministerstvo, ktoré uskutočňuje výkon štátnej správy v danej oblasti. Navrhovaná úprava bude zapracovaná v § 5 zákona.

Zásada:

- c) Zákon upraví kompetencie a postup pri vybavovaní sťažností v oblasti vysokého školstva.

Odôvodnenie:

V súčasnosti nie je upravená kompetencia, kto môže prešetrovať sťažnosti na konanie Akreditačnej komisie alebo vysokých škôl. Tento nedostatok je potrebné odstrániť určením kompetentného subjektu a jeho kompetencií, v akom rozsahu a v akých činnostiach môže sťažnosti v oblasti vysokoškolského vzdelávania prešetrovať. Navrhovaná zásada bude zapracovaná doplnením ustanovení o pôsobnosti ministerstiev, resp. v prechodných ustanoveniach.

Zásada:

- d) Ministerstvo školstva SR bude rozhodovať o právach štátnych vysokých škôl uskutočňovať študijné programy, uskutočňovať habilitačné a inauguračné konanie a o ich začlenení medzi univerzity. Vo svojom rozhodnutí zohľadní názor príslušného ministerstva, z ktorého kapitoly je štátna vysoká škola financovaná.

Odôvodnenie:

Vysokoškolské vzdelanie získané na štátnej vysokej škole je rovnocenné vysokoškolskému vzdelaniu na vysokých školách v pôsobnosti Ministerstva školstva SR. Absolventi nie sú obmedzení len na prácu v danom rezorte. Pre zabezpečenie jednotnej štátnej politiky v oblasti vzdelávania je nutné, aby uvedená agenda bola v kompetencií Ministerstva školstva SR. Špecifické postavenie štátnych vysokých škôl bude zohľadnené tým, že príslušné právo štátnej vysokej škole nebude priznané bez súhlasu príslušného ministerstva.

Zásada:

- e) Rektor (dekan) vymenúva členov vedeckej rady, prorektorov (prodekanov) po ich prerokovaní v akademickom senáte vysokej školy (fakulty).

Odôvodnenie:

Rektor (dekan) predsedá vedeckej rade a je zodpovedný za jej riadne fungovanie. Navrhovanou úpravou sa posilňuje možnosť rektora (dekana) zabezpečiť optimálne fungovanie vedeckej rady. Rektor (dekan) je zodpovedný za fungovanie vysokej školy (fakulty). Aby mohol svoju prácu vykonávať optimálne je vhodné, aby si mohol vybrať svojich najbližších spolupracovníkov do pozície prorektorov (prodekanov). Ponecháva sa možnosť akademického senátu vyjadriť sa k návrhu rektora (dekana) vysokej školy.

Zásada:

- f) Členovia správnej rady verejnej vysokej školy majú právo navrhnúť kandidáta na rektora verejnej vysokej školy. Správna rada môže s odôvodnením raz vrátiť kandidáta na rektora schváleného akademickým senátom verejnej vysokej školy na opätovné schválenie.

Odôvodnenie:

Posilňuje sa možnosť verejnosti zasahovať do výberu predstaviteľa verejnej vysokej školy. Rektor vysokej školy nemusí byť volený len z akademickej obce príslušnej vysokej školy. Po zvolení kandidáta na rektora vysokej školy akademickým senátom má správna rada možnosť vrátiť kandidáta s odôvodnením na opätovné prerokovanie akademickým senátom.

Zásada:

- g) Správna rada na návrh predsedu správnej rady určuje plat rektora verejnej vysokej školy.

Odôvodnenie:

Posilňuje sa nezávislosť rektora verejnej vysokej školy pri jej riadení od ministerstva.

Zásada:

- h) Správna rada na návrh rektora a po prerokovaní v akademickom senáte vysokej školy schvaľuje rozpočet verejnej vysokej školy.

Odôvodnenie:

Zvyšuje sa vplyv predstaviteľov verejnosti zastúpených v správnej rade na hospodárenie verejnej vysokej školy.

7. Iné úpravy

Zásada:

- a) Doktorand je študentom vysokej školy a nebude považovaný na účely zdravotného poistenia, nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti za zamestnanca vysokej školy.

Odôvodnenie:

Vzhľadom k tomu, že doktorandské štúdium je tretím stupňom vysokoškolského vzdelávania, je potrebné upraviť postavenie doktoranda ako študenta kompletne. To

znamená, že doktorand by poberal štipendium. Zo štipendia by neboli odvádzané odvody a dane z príjmu ako doteraz. Výška štipendia by mohla byť stanovená Ministerstvom školstva SR, bola by stanovená výška štipendia pred dizertačnou a po dizertačnej skúške, resp. pre prvý, druhý, tretí, prípadne štvrtý rok doktorandského štúdia. Musela by sa novelizovať vyhláska MŠ SR č. 204/2002 Z. z. o poskytovaní štipendia doktorandom v dennej forme doktorandského štúdia v znení vyhlásky MŠ SR 505/2004 Z. z., resp. ju zrušiť a výšku štipendia by si určovali vysoké školy vo svojich štipendijných poriadkoch podobne ako v Českej republike. Zdravotnú poisťovňu za doktorandov by hradil štát tak, ako za študentov prvého a druhého stupňa vysokoškolského vzdelávania. Dôchodkové zabezpečenia by sa posudzovalo rovnako ako u študentov prvého a druhého stupňa vysokoškolského vzdelávania. V nadväznosti na zmenu postavenie doktoranda ako študenta kompletne by sa museli upraviť príslušné právne normy najmä sociálneho a zdravotného poistení a zákon o dani z príjmov. Navrhovaná zásada bude zapracovaná v § 54 zákona.

Zásada:

b) Zruší sa rigorózne konanie.

Odôvodnenie:

Vysoké školy udeľujú absolventom študijných programov, ktorí získali titul magister, po vykonaní rigoróznej skúšky príslušné akademické tituly doktor prírodných vied, doktor farmácie, doktor filozofie, doktor práv, doktor pedagogiky a doktor teológie. Takéto tituly „doktor“ nemajú v európskych a svetových vysokoškolských sústavách obdobu, ich používanie v zahraničí spôsobuje zámery za akademický titul doktor („philosophiae doctor“, PhD.), ktorý sa udeľuje po absolvovaní tretieho stupňa vysokoškolského vzdelávania. Mnohokrát dochádza aj k úmyselnému používaniu skrátenej podoby týchto akademických titulov v podobe „Dr.“. Navrhovaná právna úprava bude zapracovaná do § 53.

Zásada:

c) Doriešenie problémov s prevodom majetku štátu na verejné vysoké školy. Nehnuteľný majetok a pozemky štátu v správe Ministerstva školstva SR do majetku vysokých škôl prevedené k 1. januáru 2003 neboli.

Odôvodnenie:

V súčasnosti niektoré vysoké školy spravujú aj majetok štátu, ktorý evidentne slúži na vysokoškolskú výučbu, a tento tým, že bol zapísaný v správe Ministerstva školstva SR neprešiel do vlastníctva vysokej školy podľa § 112 ods. 2. a zostal stále v správe Ministerstva školstva SR. Tento nedostatok je potrebné odstrániť doplnením nového odseku do § 112.

Zásada:

d) Transpozícia Smernice Rady 2004/114/ES o podmienkach prijatia štátnych príslušníkov tretích krajín na účely štúdia, výmeny žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby a Smernice Rady 2005/71/ES o osobitnom postupe prijímania štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vedeckého výskumu.

Odôvodnenie:

Platný zákon neupravuje podmienky prijatia štátnych príslušníkov tretích krajín na účely štúdia. Transpozícia uvedenej smernice je pre SR záväzná, a preto sa primerane upraví v príslušných ustanoveniach zákona sa týkajú aj príslušníkov tretích krajín (napr. § 55).

Zásada:

- e) Rektor alebo dekan, ak ide o zamestnanca zaradeného na fakulte, môže s osobou nad 65 rokov veku uzavrieť pracovný pomer na miesto vysokoškolského učiteľa najdlhšie na jeden rok, a to aj opakovane, bez súhlasu akademického senátu.

Odôvodnenie:

Súčasná právna úprava vyžaduje súhlas akademického senátu na to, aby rektor alebo dekan mohli s osobou nad 65 rokov veku uzavrieť pracovný pomer na jeden rok. Rektori a dekaní sú osoby zodpovedné za bezproblémovú činnosť vysokej školy vo všetkých oblastiach, vrátane poskytovania vysokoškolského vzdelávania v rozsahu študijných programov a v požadovanej kvalite, a preto by mali mať rozhodovaciu právomoc v tejto veci bez obmedzenia. V prípade dekana sa to netýka vysokoškolských učiteľov na funkčnom mieste profesor alebo docent. Navrhovaná zásada bude zapracovaná v § 77 zákona.

Zásada:

- f) Pracovný pomer na miesto vysokoškolského učiteľa vo funkcií profesor a docent uzatvára, mení a ruší rektor.

Odôvodnenie:

Ruší sa možnosť delegovať uzatváranie pracovných zmlúv na funkčné miesta profesorov a docentov na fakulty s cieľom posilniť kompetenciu rektora pri výbere kľúčových vysokoškolských učiteľov. Zároveň sa tým posilňuje vnútorná mobilita špičkových zamestnancov v rámci vysokej školy.

Zásada:

- g) Členom skúšobnej komisie na vykonanie štátnych skúšok v prípade bakalárskych študijných programov môže byť vysokoškolský učiteľ vo funkcií odborného asistenta s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa. Najmenej jeden člen skúšobnej komisie na vykonanie štátnej skúšky v prípade bakalárskych študijných programov pôsobí vo funkcií profesora alebo docenta.

Odôvodnenie:

Navrhovaná právna úprava zamedzí nadbytočnému vytváraniu funkčných miest profesorov a docentov za účelom personálneho zabezpečenia skúšobných komisií, čo je rizikom najmä pri fakultách s vyšším počtom študentov na malom počte študijných programov.

Zásada:

- h) Absolventi vojenských vysokých škôl a policajných vysokých škôl, ktorým nebol podľa predchádzajúcich predpisov udelený akademický titul, budú zrovnoprávnení s ostatnými absolventmi vysokých škôl, s výnimkou absolventov Vysokej školy politickej ÚV KSČ.

Odôvodnenie:

Predchádzajúci predpismi od roku 1990 bol ustanovený nerovnaký prístup k občanom, ktorí absolvovali vysokoškolské vzdelávanie na vojenských vysokých školách a policajných vysokých školách. Rovnaká právna úprava bola uskutočnená v Českej republike. Týmto opatrením sa zabezpečuje náprava uvedeného stavu. Navrhovaná zásada bude zapracovaná v § 110 zákona.

Zásada:

- i) Pri poskytovaní dotácie verejným vysokým školám sa nebude zohľadňovať počet študentov a absolventov študijných programov poskytovaných externou formou štúdia, pokiaľ za ne bude vysoká škola požadovať školné.

Odôvodnenie:

Zabezpečuje sa duplicitné nefinancovanie štúdia v externej forme (zo súkromných a verejných zdrojov), pokiaľ vysoká škola využije možnosť a bude požadovať školné.

Zásada:

- j) Občan má právo na jedno bezplatné vysokoškolské štúdium v dennej forme na verejnej (štátnej) vysokej škole v každom zo stupňov vysokoškolského vzdelávania. V prípade súbežného štúdia na viacerých verejných vysokých školách alebo štátnych vysokých školách si študent vyberie, ktoré štúdium bude mať bezplatné, pokiaľ celková doba jeho štúdia v danom stupni neprekročí štandardnú dĺžku štúdia príslušného študijného programu.

Odôvodnenie:

Upravuje sa právo občana na bezplatné štúdium na vysokej škole. Presadzuje sa názor, aby z verejných zdrojov bolo financované len jedno štúdium občana v príslušnom stupni.

Zásada:

- k) Počet členov akademického senátu verejnej vysokej školy zodpovedá pomeru zamestnancov a študentov na jednotlivých súčastiach vysokej školy.

Odôvodnenie:

V súčasnom systéme sú jednotlivé súčasti verejnej vysokej školy zastúpené v akademickom senáte rovnako. To znamená, že fakulta, na ktorej študuje 2000 študentov a fakulta na ktorej študuje 200 študentov, majú v študentskej časti akademického senátu rovnaký počet zástupcov. Návrhom sa zavádza pomerné zastúpenie, čím sa posilní vplyv väčších súčastí verejnej vysokej školy na jej riadenie.

Zásada:

- l) Orgány akademickej samosprávy súkromnej vysokej školy sa upravujú detailnejšie (akademický senát, akademická rada/vedecká rada, rektor budú povinnou súčasťou súkromnej vysokej školy). Ich kompetencie budú obdobné kompetenciám samosprávnych orgánov verejných vysokých škôl.

Odôvodnenie:

Ustanovením sa zabezpečí, aby akademický obec súkromnej vysokej školy mala obdobné postavenie ako na verejných vysokých školách, a tým aj zákonom garantované akademické práva a slobody.

Zásada:

m) Zruší sa funkčné zaradenie vysokoškolského učiteľa vo funkcií hosťujúci docent.

Odôvodnenie:

Hosťujúci docenti nemajú jasné opodstatnenie v štruktúre funkčných miest vysokoškolských učiteľov.

Zásada:

n) Tajomník fakulty je metodicky podriadený kvestorovi.

Odôvodnenie:

Pre zlepšenie fungovania vysokej školy najmä z pohľadu ekonomického je nutné, aby jednotlivé súčasti postupovali podľa rovnakých pravidiel, čo sa týmto ustanovením zabezpečí.

Zásada:

o) Verejné vysoké školy môžu vykonávať správu lesného majetku vo vlastníctve štátu.

Odôvodnenie:

Vysokým školám sa umožňuje výkon správy lesného majetku vo vlastníctve štátu podľa osobitného predpisu (zákon č. 325/2005 Z. z. o lesoch).

Zásada:

p) Pri financovaní verejných vysokých škôl sa zohľadní uplatniteľnosť ich absolventov na trhu práce.

Odôvodnenie:

Posilňuje sa prepojenie vzdelávacieho procesu na prax, v zmysle programového vyhlásenia vlády SR.

Zásada:

q) Zrušenie neaktuálnych prechodných ustanovení zákona.

Odôvodnenie:

Ide napr. o zrušenie § 113 ods. 6 zákona, ktorý vstupom SR do EÚ je neplatný.

Zásada:

r) Ostatné úpravy legislatívno-technického charakteru.

Odôvodnenie:

Pri novelizáciách platného zákona sa urobili viaceré chyby legislatívno-technického charakteru, napr. nesprávne číslovanie odsekov, nesprávne uvádzanie odkazov a pod., ktoré je potrebné odstrániť v celom texte zákona.